

Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

EGZAMIN MATURALNY 2010

JĘZYK LITEWSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Klucz punktowania odpowiedzi

MAJ 2010

1 tema: S. Parulskio romano *Trys sekundės dangaus* pasakotojo Roberto vidinių būsenų tėkmė susiklosčiusių įvykių fone. Atskleiskite šią temą nagrinėdami pateiktas ištraukas ir visą kūrinį.

1.Temos argumentavimas	Nr	Kriterijai	Balai Maks.25
	1	Parašytas įvadas ➤ Įvardyti pagrindiniai romano bruožai, atsiminimų srautas, (parašutininko kasdienybė, žmogų gniuždantys sovietų kariuomenės papročiai, bohemiškas gyvenimas, nelaiminga meilė) ➤ Du pasakojimo planai: 1. desantininko patirtis kariuomenėje, 2. vėlesnis gyvenimas Lietuvoje, kurioje prasidėję politiniai pasikeitimai.	0–1–2
	2	Pasakotojo-Roberto paveikslas ➤ Žmogus kamuojamas išgyvenimų sovietinės armijos tarnyboje ➤ Žmogus, kuris kontempliuoja savo būtį, savo kartą, bando prisitaikyti prie naujos tikrovės ➤ Pasakotojo vertybių paieškos šiuolaikiniame gyvenime, ieškojimas savęs ir Dievo ➤ Žmogus, išsakantis savo požiūrį į savo kartą, į politinius įvykius, didvyrius ir herojus, vienatvę, tuštumą ➤ Kalba pabrėžtinai atvirai, skausmingai, bet tuo pat metu jautriai ir su ironija.	0–1–2– 3–4
	3	Meilės motyvas ➤ Į atsiminimus nuolat įsiterpia Marija – Roberto meilė ➤ Marija myli Robertą tik kaip žmogų, bet ne vyrą ➤ Pasakotojas nesugeba pelnyti Marijos meilės, – vienintelė desantininko „meilė“ –1 parašutas.	0–1–2–3
	4	Erotikos motyvas ➤ Dėmesys erotiniams prisiminimams ➤ Erotika priešinga mirčiai, visa jos simbolika liudija meilę gyvenimui ➤ Kur yra meilė – nėra erotikos, kur yra erotika – nėra meilės. Meilėje Marijai nėra erotikos.	0–1–2
	5	Trijų sekundžių motyvas, tuštumos tarpo simbolis. ➤ Tarpas išnyra tarp žmogaus ir vyro ➤ Tarp kalbančiojo ir klausančiojo ➤ Tarp erotikos ir meilės ➤ Tarp vyro ir moters	0–1–2– 3–4

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tarp dangaus ir žemės ➤ Tarp gyvenimo ir mirties, nes trys sekundės – tai laikas, kurio reikia iššokusiam desantininkui saugiu atstumu nutolti nuo ką tik jo atsikračiusio malūnsparnio ir išskleisti parašiotą (klausimas: ar jis išsiskleis, ar ne?). 	
6	Mirties baimės motyvas <ul style="list-style-type: none"> ➤ Desantininkas suformuluoja savo išmintį: baimė nebaisi, nes ji bevardė, kadangi per tris sekundes suprasti, jog tai baimė, neįmanoma ➤ O numirti nespėjus pajusti mirties baimės – tai beveik tas pats, kaip nemirti niekad. 	0–1–2–3
7	Pasakotojo ir Dievo santykis, dievoieškos ženklai <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pasakotojas savikritiškas: nepatogiai jaučiasi – jam gėda, kad prisimena Dievą paprastai tada kai jam bloga ➤ Jis praneša Dievui apie savo aptiktą tuštumą ➤ Gilinasi į santykį su Dievu, tačiau Jo niekuo nekaltina ➤ Kritimas Dievo namuose, ne tik nuo laiptų, bet ir nuo įsimylėjęlio sosto ➤ Kritimas nenubloškia jo „į pragarą“, atvirščiai – sugražina „į dangų“ (į desantininkų erdvę). 	0–1–2–3
8	Padarytos išvados Išsamus apibendrinimas, Pvz.: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Romanas kaip metafora – kaip įveikti tuštumą, ieškojimas savęs ir „Dangaus“ ➤ S. Parulskio sugebėjimas šnekėti išsyk keliais kalbos kodais, sakralinį sluoksnį supinti su brutaliu kasdieniškosios kalbos lygmeniu ➤ Veiksmas, vykstantis kasdienybėje, įgauna mitologinę prasmę. Neišsamus apibendrinimas Bandymas apibendrinti	0–1–2–4 4 2 1
2. Kalba ir kompozicija	Kriterijai	Balai-20
a) Sintaksė ir fleksija		Maks.6
	Sintaksė ir fleksija taisyklinga ir įdomi	6
	Sintaksė ir fleksija iš esmės taisyklinga	4
	Yra klaidų, bet sintaksė ir fleksija nepažeidžia kalbos komunikatyvumo	2
b) Žodynas, frazeologija, stilius		Maks.8
	Turtingas ir įvairus žodynas, taisyklinga frazeologija, lengvas, gyvas stilius	8

	Geras žodynas, taisyklinga frazeologija, komunikatyvus stilius	5
	Taisyklingas žodynas ir komunikatyvus stilius	2
c) Rašyba ir skyryba		Maks.4
	Taisyklinga rašyba ir skyryba	4
	Pavienės rašybos ir skyrybos klaidos	2
	Yra daugiau rašybos ir skyrybos klaidų	1
d) Kompozicija		Maks.2
	Funkcionali, rišli, logiška kompozicija	2
	Trinarė, rišli kompozicija – grafiškai matomos dalys	1

2 tema: Kančios motyvas Maironio eilėraščiuose Tėvynės dainos, Nuo Birutės kalno Trakų pilis.

1.Temos argumentavimas	Nr	Kriterijai	Balai Maks.25
	1	Parašytas įvadas ➤ Aptarti Maironio gyvenimo nuostatai – pirmenybė visuomenės interesams ➤ Poetui rūpi tautos menkėjimas bei paklydimai.	0–1–2
	2	Dėmesys istorinei tematikai – viena esminių romantinės literatūros ypatybių ➤ Stengėsi atkurti ir suvokti savo praeities epochų dvasią, papročius, gyvenimo būdą, mąstyseną ➤ Praeities tema yra priemonė tautinei sąmonei žadinti.	0–1–2–3
	3	Eilėraštyje „Trakų pilis“ poetas ilgisi didingos praeities ➤ Pilis sukelia tiek daug brangių prisiminimų apie didįjį Vytautą, garsius praeities mūšius ir kovas ➤ Senovės ir dabarties kontrastas sukelia jam neslepiamą gaudulį ➤ Visuomenė, kurioje jis gyveno, susmulkėjusi, sugedusi, poetas nemato jokios prošvaistės.	0–1–2–3–4
	4	Eilėraštyje „Tėvynės dainos“ Maironis supriešina praeities ir dabarties žmones (sugretinamos dvi „gdynės“), reiškia skausmą dėl „dainų“ („sesučių dainų“) išnykimo (nedainavimo) ➤ Dabartis, kur viešpatauja ponios šaltomis kaip ledas širdimis	0–1–2–3–4

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ „Sesutės mūsų”, dėvinčios „margus rūbelius”, dūzgenančios „plonas, baltas drobes” ➤ Pasipiktinimas tautiečių neveiklumu, tingumu, vienybės stoka. ➤ Poetas ieško (t.y. skatina visuomenę) doro žmogaus, kuris ryžtųsi keisti pagedusią gyvenimo tvarką, nesitaikstytų su ja. 	
5	<p>Eilėraštyje „Nuo Birutės kalno” atskleidžiamos dvasinės poeto kančios</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Maironio saitai su Baltijos jūra, su Palanga ➤ „Išsisupusios vilnys”, „paslaptingi garsai” susilieja su vidinio pasaulio vaizdu ➤ Gaivalingoje gamtoje lyrinis subjektas gali duoti valią savo jausmams, čia jaučia, kad gali būti pats su savimi, su savo sielvartu ➤ Sielvarto priežastys nėra nusakomos. Gal ilgimasi prarastos laimės, gal skausmą sukelia slegianti aplinka, o gal kūrybinių jėgų pertekliaus pojūtis? ➤ Poetui rūpi išreikšti nerimstančius širdies troškimus, leisti suprasti jausmų prieštarumą. 	0–1–2– 3–4–5
6	<p>Jūros reginio simbolika</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poeto dvasinės esmės panašumas į jūros stichiją ➤ Su jūros vaizdu susilieja ir pats poetas – neramus, maištaujantis, jame pačiame slypi tokia pat galinga energija, ir jo troškimai begaliniai. 	0–1–2–3
7	<p>Padarytos išvados</p> <p>Išsamus apibendrinimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Paminėti eilėraščiai atskleidžia žmogaus išgyvenimus, tai tarsi sielos aidai, juose atsisipindi tai, kas paslėpta giliai žmoguje ir tas vidinis žmogaus pasaulis nerimastingas ➤ Skausmingas apgailėstavimas dėl to, kad lietuvių tauta nuskurdusi ir paniekinta ➤ Maironis žadina kovos entuziazmą ir prisikėlimo viltį iškeldamas tautines vertybes. <p>Neišsamus apibendrinimas</p> <p>Bandyamas apibendrinti</p>	0–1–2–4 4 2 1
2. Kalba ir kompozicija	Kriterijai	Balai-20
a) Sintaksė ir fleksija		Maks.6
	Sintaksė ir fleksija taisyklinga ir įdomi	6
	Sintaksė ir fleksija iš esmės taisyklinga	4

	Yra klaidų, bet sintaksė ir fleksija nepažeidžia kalbos komunikatyvumo	2
b) Žodynas, frazeologija, stilius		Maks.8
	Turtingas ir įvairus žodynas, taisyklinga frazeologija, lengvas, gyvas stilius	8
	Geras žodynas, taisyklinga frazeologija, komunikatyvus stilius	5
	Taisyklingas žodynas ir komunikatyvus stilius	2
c) Rašyba ir skyryba		Maks.4
	Taisyklinga rašyba ir skyryba	4
	Pavienės rašybos ir skyrybos klaidos	2
	Yra daugiau rašybos ir skyrybos klaidų	1
d) Kompozicija		Maks.2
	Funkcionaliai, rišli, logiška kompozicija	2
	Trinarė rišli kompozicija – grafiškai matomos dalys	1